

Notícies

Els Calaixos de l'illa de Buda: domini públic o propietat privada?

Recentment ha estat rebuda una carta del conseller de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya en què comenta la sentència que resol considerar de propietat privada la part nord dels Calaixos de Buda. Aquesta zona, fins ara de domini públic, pot passar a mans privades si s'executa aquesta sentència d'aspectes procedimentals bastant discutibles.

Cal recordar que a l'any 1992 la Generalitat de Catalunya va adquirir les terres corresponents a la meitat meridional de l'illa de Buda (179 ha), les quals van ser adscrites al Departament de Medi Ambient, restant els arrossars de la meitat nord (188 ha) en propietat de la societat Arrozales y Ganadería del Delta, S A (ARGADELSA). Els Calaixos i els marges del riu estaven considerats com a zona de domini públic maritimoterrestre (912 ha).

La societat ARGADELSA va presentar una demanda contra l'Estat reivindicant la propietat de la zona de domini públic del sector nord dels Calaixos. La sentència del passat 21 de gener declarava que la finca en qüestió era propietat de la societat demandant.

La Generalitat de Catalunya, que disposa de la concessió d'ocupació de la totalitat de la zona de domini públic

dels Calaixos, no va ser citada com a part en el procediment, i en conseqüència no va poder defensar els seus drets i la conveniència de conservar el caràcter públic de l'espai i així els seus importants valors naturals. El Ministerio de Medio Ambiente ja ha interposat un recurs d'apel·lació per aconseguir la revocació de la sentència.

Les conseqüències d'aquesta sentència, de no ser revocada, podrien ésser gravíssimes, i no solament en relació amb el medi natural de l'illa de Buda. Ignorar el caràcter públic d'aquesta zona humida, com clarament s'estableix a l'article 3 de la Llei de costes, és un precedent que pot tenir uns efectes molt negatius sobre la resta de zones humides del litoral.

Alhora que mostrem la nostra perplexitat i indignació davant sentències que com aquesta poden representar un greu precedent en contra de tots els esforços de conservació del nostre patrimoni natural, i en especial d'un dels seus elements més amenaçats, les zones humides, donem el nostre suport a totes aquelles accions legals que la Generalitat de Catalunya emprengui per a la correcta resolució del cas: el manteniment del domini públic dels Calaixos de l'illa de Buda.

Resum de la Reunió del Consell Directiu del 28 de maig de 1997

S'informà de la reunió prevista per al dia 20 de juny amb representants de les societats d'història natural dels Països Catalans, a la qual assistiran el president i el vicepresident de la ICHN.

L'equip redactor del Pla Territorial Metropolità de Barcelona (PTMB) va trametre una còpia de la documentació que ha elaborat en relació amb la conservació del medi natural en l'àmbit de la regió metropolitana de Barcelona per tal que el Consell Directiu en faci les propostes i els suggeriments que consideri oportuns.

El dia 23 de maig es van reunir algunes filials de l'IEC amb vista a fer accions conjuntes. Hi varen assistir Josep Montasell (ICEA), Josep Germain (ICHN) i Vicenç Biete i Joan Tort (SCG). La SCOT i la SCB han mostrat interès a participar-hi.

Es va aprovar l'adhesió a la manifestació convocada per al dia 31 de maig per demanar el restabliment del senyal de TV3 a la comarca de la Safor.

El Pla de Medi Ambient de la Universitat Politècnica de Catalunya rep el Premi Medi Ambient

El passat 5 de juny, Dia Mundial del Medi Ambient, varen tenir lloc a Terrassa dos actes d'elevada significació ambiental per a la UPC: la signatura del conveni de col·laboració amb el Departament de Medi Ambient per a l'aplicació del Pla de Medi Ambient de la UPC, i l'entrega del Premi Medi Ambient, també a l'UPC, en reconeixement a la iniciativa d'implantar l'esmentat Pla.

El Pla de Medi Ambient de la UPC recull tot un conjunt d'accions que la UPC es proposa desenvolupar en defensa del medi: ambientalització curricular dels estudis, intensificació de la recerca ambiental, reducció de l'impacte ambiental de totes les seves activitats i desenvolupament d'un model integrador del medi ambient a la Universitat.

Els espais objecte de protecció en el Pla Territorial Metropolità de Barcelona

La ICHN esta duent a terme diversos contactes amb l'equip redactor del PTMB en tot allò que fa referència a la consideració que els espais naturals tenen en aquest pla. En aquest sentit, un grup de membres del Consell Directiu de la ICHN està treballant algunes de les propostes que s'han elaborat per l'equip redactor del PTMB en relació amb els espais objecte de protecció, amb l'objectiu de contribuir, amb l'aportació de la seva visió naturalística, a la planificació del territori metropolità.

En els primers documents analitzats,

sembla haver-se superat la tendència de molts plans territorials de definir solament «illes» naturals (reserves, parcs, etc.), dirigint-se els esforços de l'equip redactor cap a la definició d'un model d'ordenació territorial on el conjunt dels espais naturals formin un vertader sistema capaç d'estructurar el territori.

La ICHN procurarà mantenir aquesta col·laboració amb l'equip redactor del PTMB, i espera que aquestes consultes s'estenguin al conjunt del PTMB i que no es limitin a les propostes estrictament relacionades amb els sistemes naturals.

La Via Verda Sant Llorenç-Collserola, cada cop més aprop

La ICHN, com a entitat adherida al Fòrum Terrassenc per a la protecció i ordenació del medi natural i el paisatge, ha participat activament en l'elaboració de la proposta del connector ecològic i paisatgístic Via Verda Sant Llorenç - Collserola. Aquesta proposta, que encara no fa un any que es va presentar, sembla tenir moltes possibilitats de convertir-se en realitat.

El passat 28 de maig, amb motiu de l'acte de presentació de la VI Setmana del Medi Ambient de l'Ajuntament de Terrassa, i després d'una conferència sobre la Via Verda realitzada per Miquel Lloveres, arquitecte, i el vicepresident de la ICHN, Josep Germain, es va realitzar una taula rodona sobre les mesures per a la protecció i la gestió de la Via Verda en la qual eren presents els regidors de medi ambient de diversos municipis del Vallès Occidental.

En aquesta taula rodona, els regidors de Medi Ambient de Castellar del Vallès, Cerdanyola del Vallès, Sant Cugat del Vallès i Terrassa, i la presidenta de la Comissió Informativa de Medi Ambient i Territori del Consell Comarcal del Vallès Occidental, i, ahora, regidora de Medi

Ambient de Rubí, varen informar de l'aprovació d'un manifest a favor de la Via Verda, el qual es presentarà a aprovació als plens dels vuit municipis amb terme municipal en aquest connector.

Tot i que aquest manifest és més una mostra d'intencions que no pas un compromís concret, és també un primer pas important per aconseguir que aquesta zona de la plana del Vallès, bàsicament agrícola i forestal, pugui complir amb les seves funcions de conservació del medi natural i d'ordenació del territori d'aquesta densificada zona de l'entorn metropolità de Barcelona.

Recentment, un nou ajuntament, en aquest cas solament limítrof amb la Via Verda, l'Ajuntament de Badia del Vallès, s'ha adherit a aquesta proposta i ha sol·licitat al Consell Comarcal la seva participació en la comissió de regidors que l'impulsa. Aquesta és una mostra més de l'interès que aquesta proposta ha despertat entre els ciutadans i les entitats de la comarca, i també del conjunt de la regió metropolitana de Barcelona, on es veu la necessitat d'establir un model d'ordenació del territori integrat i sostenible, del qual la Via Verda és un element fonamental i exemplar.

Novetats bibliogràfiques

BLANCO CASTRO, E.; GÓMEZ MANZANEQUE, F. [et. al.] [coord.] (1997). Los bosques ibéricos: Una interpretación geobotánica. Barcelona: Planeta. 572 p.

BOLÒS, O. DE; FONT, X.; PONS, X.; VIGO, J. [ed.] (1997). Atlas corològic de la flora vascular dels Països Catalans. Vol. 6: Lleguminoses. Barcelona: IEC. (ORCA, Atlas Corològic; 5).

CARRERAS, J.; MASALLES, R. M.; SORIANO, I.; VIGO, J. (1997). Mapa de la vegetació de Catalunya 1:50.000. Puigcerdà, 217 (36-10) [i memòria]. Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya: Dept. d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.

CASTROVIEJO, S. [et. al.] [ed.] 1997. Flora ibérica, vol. V: Ebenaceae - Saxifragaceae Madrid:

Iniciatives internacionals: biodiversitat

Amb el nom d'«Iniciatives internacionals» apareix aquest nou apartat al NOTÍCIES, el qual inclourà una breu informació sobre les activitats que la comunitat internacional està duent a terme en relació amb la conservació del medi natural.

Les primeres contribucions rebudes fan referència a les iniciatives internacionals relacionades amb la conservació i l'ús sostenible de la diversitat biològica. Qualsevol nova aportació dels membres de

la ICHN que permeti ampliar el contingut d'aquest nou apartat cap a altres àmbits (desertificació, canvi climàtic, etc.) serà ben rebuda.

Bioseguretat

La segona reunió del grup de treball del Conveni sobre la diversitat biològica encarregat d'elaborar un protocol sobre seguretat en la biotecnologia, es va reunir del 12 al 16 de maig passat a Mont-real

(Canadà).

Aquest grup de treball ha estat creat en desenvolupament de l'article 19.3 del Conveni sobre la diversitat biològica, el qual preveu la necessitat d'establir un protocol relacionat amb la transferència, la manipulació i l'ús segurs de qualsevol organisme viu modificat, resultant de la biotecnologia, que pugui tenir un efecte advers en relació amb la diversitat biològica.

Com a antecedent a aquesta iniciativa, cal recordar que l'any 1995 el Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient, PNUMA va adoptar les Directrius tècniques internacionals per a la bioseguretat.

Enguany el Consell de Govern del mateix PNUMA ha adoptat la decisió 19/16, en la qual reclama als diferents governs la constitució de punts focals d'àmbit nacional per a l'aplicació d'aquestes directrius sobre bioseguretat.

Resums de les sessions científiques

L'Antàrtida i el canvi global

El continent Antàrtic és un gran fragment de l'antic supercontinent de Gondwana, que inicia el seu lent però inexorable viatge cap al pol Sud fa uns cent milions d'anys. Quan l'Antàrtida va arribar a la seva posició actual i l'acció de la placa de Scotia va trencar la connexió terrestre-insular entre la Patagònia i la península Antàrtica, fa uns vint-i-cinc milions d'anys, va començar el glaçament antàrtic i s'instal·là el corrent circumpolar antàrtic (convergència antàrtica). Això va determinar el canvi del clima global i donà pas a les successives glaciacions del Cenozoic tardà, que arribaren a la màxima expressió en el Pliocè final i el Quaternari (els tres últims milions d'anys). Aquestes glaciacions van cobrir enormes regions a l'hemisferi nord, a Europa septentrional i a Amèrica del Nord, a totes les grans cadenes muntanyoses del planeta, i a l'hemisferi sud, particularment a la Patagònia i Nova Zelanda. El món d'avui és com és a causa dels grans canvis climàtics, geomorfològics i ecològics que es produïren durant aquestes edats de gel.

D'aleshores ençà, el clima antàrtic ha regit el clima planetari, i les variacions que s'han observat en el continent meridional han afectat profundament els climes i els ecosistemes globals.

Actualment, es donen processos de canvi global, originats en la contaminació atmosfèrica antròpica, que tenen una profunda repercussió en l'Antàrtida. Són els anomenats efecte d'hivernacle i forat de la capa d'ozó. L'efecte d'hivernacle provoca l'escalfament planetari per la incorporació de diòxid de carboni i altres gasos generats per l'activitat industrial en l'atmosfera inferior o troposfera. Aquest escalfament global es manifesta amb més intensitat en les àrees polars, i pot ocasionar profundes transformacions en les cadenes

tròfiques dels mars del sud, amb repercussions impensables en l'economia pesquera mundial.

El mal anomenat forat de la capa d'ozó és, en realitat, un afebliment de la capa d'ozó en l'atmosfera intermèdia, per reacció química entre àtoms halògens, en especial el clor dels CFC, originats en productes gasosos industrials, i l'ozó estratosfèric. Aquest seriós afebliment s'esdevé damunt l'Antàrtida i els mars australs durant la primavera austral, moment en el qual el contingut d'ozó sobre aquestes regions disminueix dramàticament. Atès que la destrucció d'ozó en l'anomenat forat excedeix llargament la producció natural d'aquesta varietat al·lotròpica de l'oxigen en les àrees tropicals, la capa d'ozó disminueix globalment una mitjana de 0,5 a 1 % per any. L'ozó estratosfèric té la propietat d'absorbir la radiació ultraviolada excessiva que ens arriba del Sol, radiació que és letal per als éssers vius. La capa d'ozó ens protegeix, com un escut natural, contra aquestes radiacions perilloses. El seu afebliment provoca un notable impacte ambiental, particularment en els ecosistemes oceànics, perquè inhibeix la fotosíntesi en el fitoplàncton, afecta les cadenes d'àcids nucleics en les cèl·lules sexuals lliures i malmet els sistemes visuals i dèrmics dels animals superiors. En els éssers humans, és possible que la disminució de l'ozó i l'increment de la radiació ultraviolada sigui parcialment responsable de l'augment de malalties de pell que s'han produït globalment durant l'última dècada.

Jordi Rabassa
Centro Austral de
Investigaciones Científicas (CADIC),
Consejo Nacional de Investigaciones
Científicas de Argentina (CONICET) i
Universidad Nacional de la Patagonia,
Ushuaia, Tierra del Fuego, Argentina

Real Jardín Botánico:
CSIC. 320 p.

Novetats bibliogràfiques

CASTROVIEJO, S. [et al.]. [ed.]. (1997). Flora ibérica. Vol. VIII: Haloragaceae - Euphorbiaceae. Madrid: Real Jardín Botánico: CSIC.

GIRALT, M. (1996). Líquens epífits i contaminació atmosfèrica a la plana i les serralades litorals tarragonines. [Premi Pius Font i Quer 1993]. Barcelona: IEC (Arxius de les Seccions. Ciències; CXIII). 525 p.

LIZAU, X.; MORANTE, G. (1996). Catálogo abierto de espacios naturales relevantes de la comunidad autónoma del País Vasco. Vitoria: Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco. 635 p.

SÁINZ OLLERO, H.; FRANCO MÚGICA, F.; ARIAS TORCAL, J. (1996). Estrategias para la conservación de la flora amenazada de Aragón. Saragossa: Publ. Consejo de Protección de la Naturaleza de Aragón. 221 p. (Serie Conservación).

Recull de legislació

Espècies protegides

Ordre de 10 d'abril de 1997, per la qual s'amplia la relació d'espècies protegides a Catalunya (DOGC núm. 2377, del 23 d'abril 1997)

Protecció de Les Gavarres

Resolució de 3 de febrer de 1997, per la qual s'aproven inicialment les Normes especials de protecció del medi natural i del paisatge de les Gavarres (DOGC núm. 2382, del 30 d'abril de 1997)

L'estat dels boscos del món

En l'edició de 1997 de l'estat dels boscos del món de la FAO es comenta que anualment es perden 11,3 milions d'hectàrees de boscos. Si mirem el període 1990-1995, la pèrdua és de 56,3 milions d'hectàrees entre boscos naturals i plantacions. Mentre que als països en desenvolupament la pèrdua és de 65,1 milions d'hectàrees, els països desenvolupats han experimentat un increment de 8,8 milions d'hectàrees en el mateix període.

Commemoracions

El Consell d'Europa ha proposat que l'any 1998 sigui considerat Any de la Conservació de la Mediterrània i la Mar Negra.

El patriarca Dimitrios I ha establert, per a l'Església ortodoxa, que el dia 1 de setembre és el Dia de la Creació, celebració que ha adquirit un marcat caire conservacionista.

fundada el 1899

ICHN

Institució Catalana
d'Història Natural

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN
C. del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 932 701 652
Fax 932 701 180

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B-39829-1995

Immersiones a les illes Medes

Ordre de 16 d'abril de 1997, per la qual es regula l'activitat d'immersió en apnea a l'àrea protegida de les illes Medes (DOGC núm. 2383, del 2 de maig de 1997)

Parc Nacional d'Aiguestortes i Estany de Sant Maurici

Decret 121/1997, de 13 de maig, pel qual es prorroga la vigència del Pla rector d'ús i gestió del Parc Nacional d'Aiguestortes i Estany de Sant Maurici (DOGC núm. 2396, del 22 de maig de 1977)

Premis Medi Ambient

Resolució de 22 de maig de 1997, de concessió dels Premis Medi Ambient per al reconeixement de trajectòries i d'actuacions en l'àmbit de la protecció i la millora de l'entorn (DOGC núm. 2406, del 5 de juny de 1997)

Protecció contra els incendis forestals

Reglament (CE) núm. 308/97 del Consell de 17 de febrer de 1997, pel qual es modifica el Reglament (CEE) núm. 2158/92, relatiu a la protecció dels boscos comunitaris contra els incendis forestals (DOCE núm. L 51, del 21 de febrer de 1997)

Mesures agroambientals

Reglament (CE) núm. 435/97 de la Comissió, de 6 de març de 1997, pel qual es modifica el Reglament (CE) núm. 746/96, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CEE) núm. 2078/92 del Consell, sobre mètodes de producció agrària compatibles amb les exigències de la protecció del medi ambient i la conservació de l'espai natural (DOCE núm. L 67, del 7 de març de 1997)

Avaluació de l'impacte ambiental

Directriu 97/11/CE del Consell, de 3 de març de 1997, per la qual es modifica la Directiva 85/337/CEE, relativa a l'avaluació de les repercussions de determinats projectes públics i privats sobre el medi ambient (DOCE núm. L 73, del 14 de març de 1997)

Agenda

Els cursos naturalistes de la Institució

Del 14 al 19 de juliol de 1997. Berga

Geologia del Berguedà

Coorganitzat amb la Fundació Universitària del Berguedà

Professors: Roger Mata, Anna Sellés, Juli Rubio, Albert Martínez, Eudald Maestro, Enric Vicens i Josep M. Mata

26 i 27 de juliol de 1997. Espot

Gestió de la fauna: gall fer i perdius d'alta muntanya

Coorganitzat amb el Parc Nacional d'Aiguestortes i Estany de Sant Maurici

Professor: Jordi Canut

Recordeu

Horari d'atenció als socis de la ICHN

Dilluns i dimecres, de 16 h a 20 h

Dimarts, dijous i divendres, de 9 h a 13 h

Adreça electrònica: ichn@iec.es

Comitè de Redacció:

Antoni Sánchez

Col·laboradors:

Josep Germain, Joaquim M. Nogués, Jordi Rabassa i Antoni Sánchez